

Anonimizirana različica

Prevod

C-879/19 – 1

Zadeva C-879/19

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

2. december 2019

Predložitveno sodišče:

Sąd Najwyższy (Poljska)

Datum predložitvene odločbe:

19. september 2019

Tožeča stranka:

FORMAT Urządzenia i Montaż Przemysłowe

Tožena stranka:

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie

[...] (ni prevedeno) **SKLEP**

19. september 2019

Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) [...] (ni prevedeno)

[...] (ni prevedeno) [sestava senata]

je v zadevi v zvezi s tožbo družbe FORMAT Urządzenia i Montaż Przemysłowe Spółka z.o.o v Varšavi

zoper Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie (zavod za socialno zavarovanje, oddelek v Varšavi) z udeležbo zadevne osebe UA

glede uporabe poljske zakonodaje v okviru uporabe sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti,

[...] (ni prevedeno) [navedbe glede postopka] sklenilo:

I. Sodišču Evropske unije se na podlagi člena 267 PDEU predloži to vprašanje za predhodno odločanje:

Ali je treba pojem osebe, ki je običajno zaposlena na ozemlju dveh ali več držav članic, iz člena 14(2), prvi stavek, Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti v različici, ki izhaja iz Uredbe Sveta (ES) št. 118/97 z dne 2. decembra 1996 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 3, str. 3) in kakor je bila spremenjena z Uredbo (ES) št. 1992/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 (UL L 392, str. 1), razlagati tako, da zajema osebo, ki na podlagi ene same pogodbe o zaposlitvi, sklenjene z enim delodajalcem, v obdobju, zajetim s to pogodbo, opravlja delo na ozemlju vsake od vsaj dveh držav članic ne sočasno ali vzporedno, ampak v zaporednih, neposredno sledečih si, nekajmesečnih obdobjih?

II. Postopek se prekine.

OBRAZLOŽITEV

Predmet vprašanja

Pravno vprašanje, predloženo Sodišču Evropske unije v predhodno odločanje, se nanaša na razlago pojma „oseba, ki je običajno zaposlena na ozemlju dveh ali več držav članic“ iz člena 14(2) Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, v različici, ki je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo Sveta (ES) št. 118/97 z dne 2. decembra 1996 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 3, str. 3), kakor je bila spremenjena z Uredbo (ES) št. 1992/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 (UL L 392, str. 1) in Uredbo (ES) št. 592/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 (UL L 177, str. 1) (v nadaljevanju: Uredba št. 1408/71).

To vprašanje se je postavilo v okviru spora med družbo Format Urządzenia i Montażu Przemysłowe Sp. z o.o. (v nadaljevanju: Format), z udeležbo enega od njenih delavcev, UA (v nadaljevanju: zadevna oseba), in Zakład Ubezpieczeń Społecznych (zavod za socialno zavarovanje, v nadaljevanju: ZUS ali pokojninski zavod) glede uporabe poljske zakonodaje v okviru uporabe sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti.

Pravni okvir

Člen 1(h) Uredbe št. 1408/71 določa, da v tej uredbi „stalno prebivališče“ pomeni običajno prebivališče.

Pod naslovom II te uredbe, „Določitev zakonodaje, ki se uporablja“, člen 13 Uredbe št. 1408/71 z naslovom „Splošna pravila“ določa:

„1. Ob upoštevanju členov 14c in 14f se za osebe, za katere velja ta uredba, uporablja zakonodaja samo ene države članice. Zakonodaja, ki se uporabi, se določi v skladu z določbami tega naslova.

2. V skladu s členi 14 do 17:

(a) za osebo, zaposleno na ozemlju ene države članice, velja zakonodaja te države, tudi če stalno prebiva na ozemlju druge države članice ali če je registrirani sedež ali poslovna enota podjetja ali posameznika, ki osebo zaposluje, na ozemlju druge države članice;

[...]

(f) za osebo, za katero se zakonodaja države članice preneha uporabljati, ne da bi se začela zanjo uporabljati zakonodaja druge države članice v skladu z enim od pravil, določenih v prejšnjih pododstavkih, ali v skladu z eno od izjem ali posebnih določb, določenih v členih 14 do 17, velja zakonodaja države članice, na ozemlju katere ima stalno prebivališče, samo v skladu z določbami te zakonodaje.“

Člen 14 Uredbe št. 1408/71, naslovljen „Posebna pravila za zaposlene osebe, ki niso mornarji in opravljajo plačano zaposlitev“, določa:

„Člen 13(2)(a) se uporablja v skladu z naslednjimi izjemami in posebnostmi:

1. (a) Za osebo, zaposleno na ozemlju države članice v podjetju, kateremu običajno pripada, in ki jo to podjetje napoti na ozemlje druge države članice, da tam opravlja delo za to podjetje, še naprej velja zakonodaja prve države članice, če predvideno trajanje tega dela ne presega 12 mesecev in če oseba ni poslana, da nadomesti drugo osebo, ki ji je potekla napotitev.

[...]

2. Za osebo, ki je običajno zaposlena na ozemlju dveh ali več držav članic, se veljavna zakonodaja določi na naslednji način:

(a) za oseb[o], ki je zaposlena kot član potujočega ali letalskega osebja v podjetju, ki za najem ali plačilo ali na lasten račun opravlja storitve mednarodnega prevoza potnikov ali blaga po železnici, cesti, zraku ali celinskih plovni potih in ki ima svoj statutarni sedež ali poslovno enoto na ozemlju države članice, velja zakonodaja te države [...]

(b) Za osebo, ki ni omenjena v (a), velja:

(i) zakonodaja države članice, v kateri stalno prebiva, če opravlja svojo dejavnost deloma na tem ozemlju ali če pripada več podjetjem ali več delodajalcem, ki imajo svoje registrirane sedeže ali poslovne enote na ozemlju različnih držav članic;

(ii) zakonodaja države članice, na ozemlju katere je statutarni sedež ali poslovna enota podjetja ali posameznika, pri katerem je zaposlena, če stalno ne prebiva na ozemlju nobene od držav članic, v katerih opravlja delo.“

Člen 12a(4) Uredbe Sveta (EGS) št. 574/72 z dne 21. marca 1972 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe št. 1408/71, kakor je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo Sveta (ES) št. 118/97 z dne 2. decembra 1996 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 3, str. 3), kakor je bila spremenjena z Uredbo Komisije (ES) št. 311/2007 (UL L 82, str. 6), in z Uredbo Komisije (ES) št. 120/2009 z dne 9. februarja 2009, L 39, str. 29 (v nadaljevanju: Uredba št. 574/72), naslovljen „Pravila, ki se uporabljajo za osebe iz člena 14(2) in (3), člena 14a(2) do (4) in člena 14c Uredbe, ki so običajno zaposlene ali samozaposlene na ozemlju dveh ali več držav članic“, določa:

„Za uporabo določb člena 14(2) in (3), člena 14a(2) do (4) in člena 14c Uredbe se uporabljajo naslednja pravila:

[...]

4. (a) Kadar v skladu s členom 14(2)(b)(ii) uredbe za zaposleno osebo, ki ne prebiva stalno na ozemlju nobene od držav članic, v katerih opravlja svojo dejavnost, velja zakonodaja države članice, na ozemlju katere ima registriran sedež ali poslovalnico podjetje ali posameznik, ki osebo zaposluje, nosilec, ki ga imenuje pristojni organ slednje države članice, izda zaposleni osebi potrdilo z izjavo, da zanjo velja njegova zakonodaja, in pošlje izvode tega potrdila nosilcu, ki ga imenuje pristojni organ vsake druge države članice:

(i) na ozemlju katere zaposlena oseba opravlja del svojih dejavnosti;

(ii) na ozemlju katere zaposlena oseba stalno prebiva.

(b) Smiselno se uporablja odstavek 2(b) zgoraj.

Dejansko stanje in predmet spora ter sodni postopek

1. ZUS je z odločbo z dne 13. februarja 2008 na podlagi člena 14(1)(a) in (2)(b) Uredbe št. 1408/71 zavrnil izdajo potrdila na obrazcu E 101 za zadevno osebo UA, delavca družbe Format, ki bi potrjeval, da je od 23. decembra 2007 do 31. decembra 2009 vključen v poljski sistem socialne varnosti iz naslova opravljanja dela na ozemlju držav članic Evropske unije, ki niso Poljska.

2. Sąd Okręgowy w Warszawie (regionalno sodišče v Varšavi) je s sodbo z dne 11. aprila 2011 [...] (ni prevedeno) zavrnilo tožbo družbe Format in tožbo zadevne osebe zoper zgoraj navedeno odločbo pokojninskega organa.
3. Sąd Okręgowy (regionalno sodišče) je ugotovilo, da je delodajalec zadevne osebe družba Format, ki ima sedež na Poljskem, da ima zadevna oseba stalno prebivališče na Poljskem ter da je ta od 5. novembra 2007 do 6. januarja 2008 delala v Veliki Britaniji, od 7. januarja naprej pa v Franciji; pri čemer je UA opravljal delo v obeh državah članicah na podlagi ene pogodbe o zaposlitvi z dne 20. oktobra 2006 za določen čas do 31. decembra 2009.
4. Po mnenju Sąd Okręgowy (regionalno sodišče) se v obravnavani zadevi člen 14(2)(b) Uredbe št. 1408/71 ne uporabi, ker se ta določba nanaša le na osebe, ki za enega delodajalca hkrati delajo v več državah članicah; zadevna oseba pa ni oseba, ki je običajno zaposlena na ozemlju dveh ali več držav članic v smislu člena 14(2)(b) Uredbe. Ta določba se namreč nanaša na delavce, ki niso omenjeni v členu 14(2)(a), za katere je značilno pogosto premeščanje med ozemlji držav članic v okviru opravljanja delovnih obveznosti. Zadevna oseba pa je redno opravljala delo, najprej v Združenem kraljestvu in nato v Franciji.
5. Sąd Okręgowy (regionalno sodišče) je ugotovilo, da zadevna oseba v okviru pogodbe o zaposlitvi, sklenjene z družbo [Format], ni bila „običajno zaposlena“ na ozemlju dveh ali več držav članic, ampak da je nekaj mesecev opravljala delo na ozemlju ene države članice, tako da se zanjo uporablja člen 13(2)(a) Uredbe št. 1408/71.
6. Sąd Apelacyjny w Warszawie (višje sodišče v Varšavi) je s sodbo z dne 23. januarja 2018 zavrnilo pritožbo družbe [Format] zoper zgoraj navedeno sodbo prvostopenjskega sodišča.
7. V zvezi z razlago izraza „oseba, ki je običajno zaposlena na ozemlju dveh ali več držav članic“, je Sąd Apelacyjny (višje sodišče) s sklicevanjem na sodbo Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) z dne 5. novembra 2009, II UK 99/09, ugotovilo, da se določba člena 14(2)(b)(ii) Uredbe nanaša na osebo, ki je zaposlena pri enem delodajalcu, ki opravlja dejavnost na ozemlju več držav članic, pri čemer se delo opravlja v teh državah, nujen pogoj pri tem pa je, da se kraj stalnega prebivališča delavca ne ujema s krajem, kjer ta delavec opravlja svoje delo. Navedeno sodišče je menilo, da se ta določba nanaša na zaposlitev, povezano z veliko kratkimi bivanji v več državah članicah. Pri pojmu osebe, ki je običajno zaposlena na ozemlju dveh ali več držav članic, gre tako za osebo, ki sočasno v več državah članicah dela za enega delodajalca, ki opravlja dejavnost v več državah članicah; pomembno je torej sočasno opravljanje dela v različnih državah članicah (torej hkrati)“.
8. Dalje, Sąd Apelacyjny (višje sodišče) je ob sklicevanju na sodbo Sodišča z dne 4. oktobra 2012 v zadevi C-115/11, Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe Sp. z o.o./Zakład Ubezpieczeń Społecznych, ECLI:EU:C:2012:606, ugotovilo, da

„je iz osebnega področja uporabe člena 14(2) Uredbe izključeno, da opravljanje dela kot delavec na ozemlju le ene države članice pomeni običajen položaj zadevne osebe, kar pomeni ugotavljanje od primera do primera“. Po mnenju Sąd Apelacyjny (višje sodišče) ta pojem ne zajema položajev, v katerih opravljanje dela kot delavec na ozemlju le ene države članice pomeni običajni položaj zadevne osebe.

9. Po mnenju Sąd Apelacyjny (višje sodišče) je oseba UA običajno opravljala delo na ozemlju ene same države članice. Glede na trajanje opravljanja dela v državi članici (po več mesecev v Veliki Britaniji in Franciji), ki je povezano z značilnostmi njenega dela (gradbena dela) in vrsto dejavnosti družbe [Format] (gradbeništvo v več državah članicah), ni težko določiti zakonodaje, ki se uporablja, v skladu s splošnim načelom.
10. Družba Format je zoper zgoraj navedeno sodbo pri Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) vložila kasacijsko pritožbo, pri čemer se je sklicevala na kršitev člena 14(2)(b)(ii) Uredbe št. 1408/71 in člena 12a(4) Uredbe št. 574/72 ter predlagala, naj se Sodišču predloži tako vprašanje za predhodno odločanje: Ali so v položaju, v katerem delavec podjetja z registriranim sedežem v državi članici opravlja delo na podlagi ene pogodbe o zaposlitvi s tem delodajalcem/podjetjem izmenično (spremenljivo, zaporedno) na gradbiščih (v obratih, enotah, podružnicah) na ozemlju vsaj dveh drugih držav članic, na ozemlju katerih ne prebiva stalno, izpolnjeni pogoji iz člena 14(2)(b) Uredbe št. 1408/71 za uporabo zakonodaje prve države v času trajanja navedene pogodbe?

Vprašanje za predhodno odločanje

11. Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) so se pri obravnavanju kasacijske pritožbe družbe Format pojavili dvomi o razlagi člena 14(2) Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 v zvezi z pojmom „oseba, ki je običajno zaposlena na ozemlju dveh ali več držav članic“, ki je uporabljen v tej določbi. Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) želi z navedenim pravnim vprašanjem Sodišču ugotoviti, ali je treba člen 14(2) Uredbe št. 1408/71 razlagati tako, da v okoliščinah, kot so te v zadevi, ki jo obravnava Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), oseba, ki na podlagi ene same pogodbe o zaposlitvi, v kateri je kot kraj opravljanja dela navedeno ozemlje več držav članic, dela v času trajanja te pogodbe na ozemlju vsake od teh držav članic ne sočasno ali vzporedno, ampak v dveh zaporednih, neposredno sledečih si, nekajmesečnih obdobjih, spada pod pojem „oseba, ki je običajno zaposlena na ozemlju dveh ali več držav članic“ v smislu navedene določbe.
12. Sodišče je v sodbi z dne 4. oktobra 2012 v zadevi C-115/11, Format Urządzenia i Montażu Przemysłowe Sp. z o.o./Zakład Ubezpieczeń Społecznych, ECLI:EU:C:2012:606, razsodilo, da je treba člen 14(2)(b) Uredbe št. 1408/71 razlagati tako, da v okoliščinah, kakršne so te v postopku v glavni stvari, oseba, ki v okviru zaporednih pogodb o zaposlitvi, ki kot kraj opravljanja dela določajo ozemlje več držav članic, v času trajanja vsake od teh pogodb dejansko dela na

ozemlju le ene od teh držav, ni zajeta s pojmom „oseba, ki je običajno zaposlena na ozemlju dveh ali več držav članic“ v smislu te določbe.

13. Po mnenju Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) so okoliščine v obravnavani zadevi drugačne od okoliščin zadeve, v kateri je Sąd Apelacyjny w Warszawie (višje sodišče v Varšavi) predložilo vprašanje za predhodno odločanje, o katerem je Sodišče odločalo v zadevi C-115/11. Prvič, zadevna oseba je opravljala delo na ozemlju dveh držav članic na podlagi ene pogodbe o zaposlitvi, medtem ko je W. Kita opravljal delo v več državah članicah na podlagi zaporednih pogodb o zaposlitvi; drugič, zadevna oseba je na podlagi ene pogodbe opravljala delo na ozemlju več držav članic v dveh neposredno sledečih si zaporednih obdobjih, medtem ko je W. Kita dejansko na podlagi vsake od omenjenih pogodb delal izključno na ozemlju ene od teh držav naenkrat.
14. Zato s sodbo Sodišča z dne 4. oktobra 2012 v zadevi C-115/11 niso bili odpravljeni dvomi, navedeni zgoraj v točki 11, glede razlage člena 14(2) Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 v zvezi z okoliščinami obravnavanega primera. Poleg tega ni jasno, ali pojem „oseba, ki je običajno zaposlena na ozemlju dveh ali več držav članic“ v smislu člena 14(2) Uredbe št. 1408/71 „zajema poleg delavcev, ki sočasno opravljajo delo na območju več kot ene države članice, tudi tiste, ki morajo [...] opravljati delo v več državah članicah, ne da bi morali to delo opravljati v več državah članicah hkrati oziroma pretežno sočasno“ (glej sodbo z dne 4. oktobra 2012, C-115/12, točka 35).
15. V okoliščinah obravnavane zadeve je zlasti sporno, ali pojem osebe, ki je običajno zaposlena na ozemlju dveh ali več držav članic, zajema le osebe, ki na podlagi in v času trajanja ene pogodbe o zaposlitvi „hkrati oziroma pretežno sočasno“ opravljajo eno delo poleg drugega na ozemlju več kot ene države članice, ali tudi osebe, ki na podlagi in v času trajanja ene pogodbe o zaposlitvi opravljajo delo v sledečih si zaporednih obdobjih (izmenično, spremenljivo) v več državah članicah.
16. V zvezi s tem je treba opozoriti, da se zdi, da iz točke 19 sodbe Sodišča z dne 12. julija 1973 v zadevi 13/73, Anciens Etablissements D. Angenieux fils aîné i Caisse primaire centrale d'assurance maladie de la région parisienne/Willy Hakenberg, Recueil, str. 935, izhaja, da se pojem običajno zaposlene osebe nanaša na osebo v ustaljenem in nepretrganem delovnem razmerju, ki zajema hkrati ali v zaporednih obdobjih ozemlje več držav članic, ne obsega pa osebe, ki v danem obdobju na podlagi pogodbe o zaposlitvi dejansko opravlja delo v eni državi članici, nato pa v naslednjem letu na podlagi druge pogodbe o zaposlitvi opravlja delo v drugi državi članici. Glede na to sodbo se običajna zaposlitev razlaga široko kot opravljanje dela v več državah članicah „hkrati ali v zaporednih obdobjih“.
17. To stališče ustreza stališču Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), ki je v sodbi z dne 3. aprila 2019 v zadevi II UK 576/17 glede predloga družbe Format zoper ZUS, ob udeležbi zadevne osebe T.K., o izdaji potrdila na obrazcu E101 razsodilo, da

„iz razlage iz sodbe Sodišča z dne 4. oktobra 2012, C-115/11 [...], ne izhaja, da člen 14(2) Uredbe [...] ne zajema (tudi) osebe, ki mora v okviru ene pogodbe o zaposlitvi stalno opravljati delo v več državah članicah (delo, za katero je značilno zaporedno ali izmenično opravljanje delovnih nalog v več kot eni državi članici)“.

- [18]. Pri taki razlagi pojma običajno zaposlene osebe v smislu člena 14(2) Uredbe št. 1048/71, kot je navedena zgoraj v točkah 16 in 17, bi moralo Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) ugoditi kasacijski pritožbi družbe Format, ki temelji na analogni podlagi, in sicer, da je treba navedeni pojem razumeti tako, da zajema tudi osebe, ki opravljajo delo „na podlagi ene pogodbe o zaposlitvi s tem delodajalcem/podjetjem izmenično (spremenljivo, zaporedno) na gradbiščih (v obratih, enotah, podružnicah) na ozemlju vsaj dveh drugih držav članic“.
- [19]. Drugačno razlago pojma osebe, ki je običajno zaposlena na ozemlju dveh ali več držav članic, od navedene zgoraj v točkah 16 in 17 je Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) predstavilo v sodbi z dne 17. oktobra 2018 v zadevi II UK 305/17 glede predloga družbe Format zoper ZUS, ob udeležbi zadevne osebe J. O., o uporabi poljske zakonodaje v okviru uporabe sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, v kateri je rzsodilo, da se člen 14(2) Uredbe št. 1408/71 „lahko uporablja le za delavce, katerih ‚običajni‘ položaj je opravljanje dela na ozemlju dveh ali več držav članic, pri čemer morajo to delo opravljati sočasno, in ne zaporedno v daljšem obdobju na ozemlju posameznih držav članic, saj v takem primeru delavec opravlja svoje delo ‚običajno‘ na ozemlju le ene države članice, tudi če se ta država vsake toliko zamenja“.
- [20]. Pri taki razlagi, kot je v točki 1[9] zgoraj, bi bilo treba kasacijsko pritožbo družbe Format zavrniti.
- [21]. Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) pri predložitvi tega pravnega vprašanja Sodišču, tudi v skrbi, da se na Poljskem ne bi ustalila sodna praksa, ki bi bila v nasprotju z načeli prava Unije (glej sodbe z dne 15. septembra 2005 v zadevi Intermodal Transports, C-495/03, ZOdl., str. 1–8151, točka 38; z dne 12. junija 2008 v zadevi Gourmet Classic, C-458/06, ZOdl., str. I-4207, točka 32) podpira razlago člena 14(2) Uredbe št. 1408/71, kot je bila predlagana v sodbi z dne 17. oktobra 2018 v zadevi II UK 305/17.

[...] (ni prevedeno)